

มาตรการทางกฎหมายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร:
กรณีศึกษา ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ
Legal Measure in Agro Tourism Management:
Case Study of Phu-Ngoen Sub-District,
Kantharalak District, Sisaket Province

วระเดช ภาวัตเวคิน¹

Voradesh Phavatvekin²

เด่นคุณ ธรรมนิทย์ชยุต³

Denkhun Thummanitchayuth⁴

Received: 8 ก.ย. 2566

Revised: 11 ต.ค. 2566

Accepted: 19 ต.ค. 2566

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงหลักเกณฑ์ของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการ

¹รองศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชานิติศาสตร์ วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, E-Mail: riam207@gmail.com

²Associate Professor Dr., Department of Law, College of Law and Government, Sisaket Rajabhat University

³ดร., นักวิชาการอิสระ

⁴Dr., Independent Scholar

จัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษา พบว่า กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กฎหมายเกี่ยวกับการโฆษณาและสัญญา ที่พัก กิจกรรมท่องเที่ยว กรณีนักท่องเที่ยวได้รับอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บ ไม่มีกฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ คงใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บังคับในการเรียกค่าสินไหมทดแทน กฎหมายเกี่ยวกับมัคคุเทศก์ ไม่ได้กำหนดมัคคุเทศก์ด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ ทำให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไม่มีประสิทธิภาพ ด้านราคาสินค้าและบริการ กฎหมายไม่มีมาตรการบังคับ รวมถึงการกำหนดโทษที่เป็นรูปธรรม กรณีผู้ประกอบการกิจท่องเที่ยวไม่แสดงราคาสินค้าและบริการ การให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายภายในเขตพื้นที่ของตนยังไม่เป็นรูปธรรม

ดังนั้น เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้มาตรฐาน ควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการตั้ง “คณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร” เพื่อบริหารจัดการท่องเที่ยว รวมทั้งมีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายภายในเขตพื้นที่ของตน ทั้งในด้านการโฆษณาและสัญญา ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านมัคคุเทศก์ ด้านราคาสินค้าและบริการ ทั้งนี้ เพื่อควบคุมคุณภาพหรือมาตรฐานของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ให้ได้มาตรฐานเพื่อนำไปสู่เมืองต้นแบบการท่องเที่ยวต่อไป

คำสำคัญ: มาตรการทางกฎหมาย, การจัดการ, การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

Abstract

The objective of this research is to study the problems and legal measures for agricultural tourism management. The study aims to analyze the legal measures for agro tourism management and to propose recommendations for improving the legal measures related to agro

tourism management in the area of Phu Ngoen Sub-District, Kantaralak District, Si Sa Ket Province.

From the study, it was found that there are no specific laws related to agro tourism management, advertising, contracts, accommodation, and tourist activities in cases where tourists are endangered or injured. Instead, general commercial and civil laws are applied to claim compensation. Additionally, there are no specific legal provisions related to the tour guide for agro tourism, leading to inefficiencies in agro tourism management. Furthermore, there are no regulations in place to control the prices of goods and services, especially the specific punishment defined in cases where businesses in the tourism sector do not display prices for goods and services. Local government organizations, despite their involvement in agro tourism management and their authority to enforce laws within their jurisdiction, do not yet have standardized regulations in place.

Therefore, to standardize agro tourism management, it is essential to involve local organizations, especially municipalities and sub-district administrative organizations, in the process. This can be achieved by establishing an 'Agro Tourism Committee' tasked with managing agro tourism. These organizations should also have the authority to enforce laws within their jurisdiction, particularly concerning advertising, contracts, accommodations, tourist activities, ethical considerations, and pricing of goods and services. This is to control and to ensure the quality and standards of agro tourism, leading toward a model for future tourism development.

Keywords: Legal Measure, Management, Agro Tourism

บทนำ

การท่องเที่ยวเป็นการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะการณ์ปัจจุบันมนุษย์มีความเครียดจากการทำงาน จากการใช้ชีวิตประจำวัน และสังคมเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และการคมนาคมมากขึ้น ซึ่งก่อให้เกิดการเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารอย่างไร้ขีดจำกัดในทุก ๆ ด้าน เปิดโอกาสให้คนทั่วไปให้ความสนใจกับการท่องเที่ยวมากขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นการพักผ่อนหย่อนใจโดยตรงแล้ว ยังทำให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ เพิ่มขึ้นด้วย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้เป็นตัวเงินให้กับประเทศชาติและประชาชนในทุกระดับ เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวก็จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามา ซึ่งจะเกิดการใช้จ่าย แล้วทำให้เกิดการหมุนเวียนของรายได้ ปัจจุบันการท่องเที่ยวของประเทศไทยได้มีการขยายตัวเพิ่มมากขึ้นและแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายทางทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ชายฝั่งทะเล แนวปะการัง และทรัพยากรการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เช่น โบราณสถาน วัดวาอาราม ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรการท่องเที่ยวอีกประเภทหนึ่งที่อยู่กับประเทศไทยมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และกำลังได้รับความนิยมให้เป็นทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจในปัจจุบัน นั่นก็คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางการเกษตร (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2564)

เกษตรกรรมกับประชากรชาวไทยอยู่คู่กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ เพราะเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักที่สร้างรายได้ให้กับประชากรมาช้านาน เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของประเทศไทยเหมาะแก่การเพาะปลูก ทำไร่ ทำนา แต่ในปัจจุบันผลผลิตทางการเกษตรได้มีการหดตัวลงในทุก ๆ ปี เนื่องจากหลาย ๆ สาเหตุ ส่งผลให้เกษตรกรมีรายได้ที่ลดลงจากการทำเกษตรกรรมที่เคยมีมา การท่องเที่ยวเชิงเกษตรจึงมีบทบาทสำคัญต่อการสร้างรายได้เพิ่มให้กับเกษตรกร และยังส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย เนื่องจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีความเกี่ยวข้องกับภาคการผลิตต่าง ๆ หลากหลายสาขาที่ให้ผลตอบแทนสูง

จากนโยบายรัฐบาล ได้ให้ความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรของประเทศไทย เพื่อเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจตามวิถีชีวิตของเกษตรกรและกลุ่มเกษตรกรในส่วนการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงเกษตร มีจุดมุ่งหมายเพื่อยกระดับจากฟาร์มเกษตรกร หน่วยราชการ และแหล่งศึกษาดูงานด้านการเกษตรที่มีศักยภาพ ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่มีความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว มีกิจกรรมด้านการเกษตรที่ปรับปรุงเป็นกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวอย่างโดดเด่นเป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ ยังพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นศูนย์กลางการเชื่อมโยงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสินค้าของชุมชนเพื่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และลดความเหลื่อมล้ำของคนชุมชน และเป็นทางเลือกให้แก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยว

ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ เป็นอำเภอที่ประชากรประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก ที่ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีการปลูกผลไม้ เช่น ทุเรียน เงาะ ลองกอง อุ่น ลำไย ลิ้นจี่ เป็นต้น ทำให้เศรษฐกิจโดยรวมของอำเภอกันทรลักษ์อยู่ในระดับดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งทุเรียน เป็นผลไม้ที่สร้างรายได้ให้กับเกษตรกรเป็นอย่างมากในแต่ละปีการผลิต อีกทั้งจากการตรวจสอบข้อมูลสำคัญของทุเรียนกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้รับการขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications: GI) ทุเรียนภูเขาไฟ ตามประกาศของกรมทรัพย์สินทางปัญญา (กรมทรัพย์สินทางปัญญา, 2564) ทำให้ประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้ความสนใจ ทำให้มีการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่จะประสบความสำเร็จเป็นอย่างสูง ส่วนใหญ่มักได้รับการส่งเสริมและพัฒนาทั้งในด้านศักยภาพ การพัฒนากิจกรรมด้านการท่องเที่ยว การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวในพื้นที่ การสร้างเครือข่ายกับชุมชน รวมทั้งได้รับการส่งเสริมด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้น หากไม่มีการจัดการในการจัดการท่องเที่ยวที่ดีแล้ว ทรัพยากรธรรมชาติ สวนผลไม้ที่มีอยู่อาจถูกทำลายโดยนักท่องเที่ยว เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวมาก หรือมีนักท่องเที่ยวที่อาจขาดความรู้ความเข้าใจในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ถูกต้องและได้ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ สวนผลไม้ เป็นต้น

จากการมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในพื้นที่ อาจนำมาซึ่งการคุกคามจากภายนอกในรูปแบบต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติ สวนผลไม้ในพื้นที่ หากคนในพื้นที่ไม่ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าว แนวทางในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นแนวทางที่จะรักษาพื้นที่สวนผลไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์ ให้เหมาะแก่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวในการพักผ่อนหย่อนใจ และในขณะเดียวกันก็เป็นแหล่งรายได้ให้กับคนในพื้นที่ เพื่อแก้ไขปัญหาผลกระทบทางด้านทรัพยากรธรรมชาติ สวนผลไม้ถูกทำลาย ด้านเศรษฐกิจ และด้านสังคม เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จึงควรมีการส่งเสริมให้คนในพื้นที่อำเภอกันทรลักษ์สนใจใส่ใจกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติ สวนผลไม้ที่ตนเองมีอยู่ให้มากยิ่งขึ้น เพื่อนำไปสู่การท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงสภาพปัญหาแนวทางการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงหลักเกณฑ์ของมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. การวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากกฎหมายไทย กฎ ระเบียบ ยุทธศาสตร์ นโยบาย ข้อบังคับ บทความ ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ตลอดจนข้อคิดเห็นของนักวิชาการ เพื่อวิเคราะห์และสรุปปัญหา และแสวงหาข้อเสนอแนะต่อไป
2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ในพื้นที่ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ประชาชน เจ้าหน้าที่ที่ดูแลพื้นที่ นักท่องเที่ยว เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลจากคนในพื้นที่และเกิดความเข้าใจในข้อมูล

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านโฆษณาและสัญญา

การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว หรือเจ้าของสวนเกษตรส่วนมากจะมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์ โดยใช้ช่องทางต่าง ๆ ในการโฆษณา ประชาสัมพันธ์ เช่น การโฆษณาโดยใช้แผ่นพับ (Brochure) การโฆษณาในช่องทางออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งจากการโฆษณาดังกล่าวนี้นี้ มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวในการเลือกซื้อ หรือเลือกที่จะมาท่องเที่ยวในสถานที่แห่งการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งหากพิจารณากฎหมายแล้ว จะเห็นได้ว่า ตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยว และมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 มาตรา 26 ได้กำหนดให้การโฆษณาต้องมีรายละเอียดอย่างน้อย เช่น ชื่อผู้ประกอบการนำเที่ยว และสถานที่และเลขที่ใบอนุญาตประกอบการนำเที่ยว ระยะเวลาที่ใช้ในการนำเที่ยว ค่าบริการและวิธีการชำระค่าบริการ ลักษณะและประเภทของยานพาหนะที่ใช้ในการเดินทาง จุดหมายปลายทางและที่แวะพัก รวมทั้งสถานที่สำคัญในการนำเที่ยว ลักษณะและประเภทของที่พัก และจำนวนครั้งของอาหารที่จัดให้ การจัดให้มีมัคคุเทศก์หรือผู้นำเที่ยว จำนวนขั้นต่ำของนักท่องเที่ยวสำหรับการนำเที่ยว ในกรณีมีเงื่อนไขว่าต้องมีนักท่องเที่ยวไม่น้อยกว่าจำนวนที่กำหนด การจัดให้มีการประกันภัยสำหรับอุบัติเหตุ เป็นต้น ซึ่งมาตรา 34 กำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวต้องจัดให้มีการประกันภัยสำหรับอุบัติเหตุให้แก่นักท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยวในระหว่างเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งกรณีดังกล่าว เป็นการโฆษณาที่กฎหมายกำหนดให้ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวจะต้องดำเนินการ อันเป็นมูลเหตุให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยว

หากพิจารณากฎหมายที่เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาแล้ว จะเห็นได้ว่า บ่อเกิดของสัญญานั้น เมื่อคำเสนอ (แผ่นพับโฆษณา) ของผู้ประกอบการท่องเที่ยว และคำสนอง (การตกลงใจซื้อบริการการท่องเที่ยว) ของนักท่องเที่ยวถูกต้องตรงกัน เกิดเป็นสัญญาขึ้นทันที โดยไม่ต้องมีการลงนาม หรือลงลายมือชื่อ และไม่ต้องทำสัญญาแต่อย่างใด แต่อย่างไรก็ตาม หากจะมีการฟ้องร้องเนื่องจากมีการผิดสัญญากันเกิดขึ้น กฎหมายต้องการให้มีหลักฐานเป็นลายมือชื่อฝ่ายที่ต้องรับผิดชอบเป็นสำคัญ จึงจะฟ้องร้องคดีได้

ทั้งนี้ การทำสัญญาระหว่างนักท่องเที่ยวกับผู้ประกอบการธุรกิจ เป็นการผูกนิติสัมพันธ์ขึ้นระหว่างนักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เพื่อที่จะก่อเปลี่ยนแปลงโอน สงวน หรือระงับซึ่งสิทธิ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 149 เนื่องจากหลักกฎหมายที่เกี่ยวกับนิติกรรมสัญญาที่ใช้บังคับอยู่ มีพื้นฐานมาจากเสรีภาพของบุคคล ตามหลักของความศักดิ์สิทธิ์ในการแสดงเจตนา รัฐจะไม่เข้าไปแทรกแซง แม้ว่าคู่สัญญาฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดจะได้เปรียบอีกฝ่ายหนึ่งก็ตาม เว้นแต่ จะต้องห้ามชัดแจ้งโดยกฎหมาย เป็นการพนันเสีย หรือขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 150 อย่างไรก็ตาม สภาพสังคมในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจเหนือกว่าถือโอกาสอาศัยหลักดังกล่าวเอาเปรียบคู่สัญญาอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งมีอำนาจต่อรองทางเศรษฐกิจด้อยกว่าอย่างมาก ซึ่งทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมและไม่สงบสุขในสังคม รัฐจึงได้กำหนดกรอบของการใช้หลักความศักดิ์สิทธิ์ของการแสดงเจตนา และเสรีภาพของบุคคล เพื่อแก้ไขความไม่เป็นธรรมและความไม่สงบสุขในสังคม โดยกำหนดแนวทางให้แก่ศาล เพื่อใช้ในการพิจารณาว่าข้อสัญญาหรือข้อตกลงใดที่ไม่เป็นธรรม และให้อำนาจแก่ศาลที่จะสั่งให้ข้อสัญญาหรือข้อตกลงที่ไม่เป็นธรรมนั้น มีผลใช้บังคับเท่าที่เป็นธรรมและพอสมควรแก่กรณี จึงเป็นที่มาของการตราพระราชบัญญัติว่าด้วยข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม พ.ศ. 2540 ดังนั้น กฎหมายฉบับนี้จึงนำมาใช้เพื่อคุ้มครองนักท่องเที่ยวในด้านสัญญาอีกอย่างหนึ่งได้

จะเห็นได้ว่า ในการตกลงทำสัญญานั้น จะมีรายละเอียดตามที่กำหนดไว้ในแผ่นพับโฆษณา ซึ่งทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวนั้น แต่อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบ จะเกิดขึ้นในกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวแล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ได้มีการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวให้แตกต่างไปจากที่ได้โฆษณาไว้ โดยไม่แจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบก่อนล่วงหน้า ซึ่งหากพิจารณากฎหมายแล้ว นักท่องเที่ยวถือเป็นผู้บริโภค ซึ่งอาจถูกเอาเปรียบจากผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้ ดังนั้น จึงมีการตราพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เพื่อมาใช้บังคับกับกรณีดังกล่าว

แต่อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่นักท่องเที่ยวถูกผู้ประกอบการท่องเที่ยวเอาเปรียบ จากการเปลี่ยนแปลงรายการนำเที่ยวให้แตกต่างไปจากที่ได้โฆษณาไว้ ดังนั้น หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 มาตรา 22 หากมีการ

โฆษณาที่ไม่ตรงกับความจริง (ไม่ตรงปก) และนักท่องเที่ยวไม่พึงพอใจในบริการการท่องเที่ยวที่นั่น อาจนำไปสู่การฟ้องร้อง เพื่อผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะได้คืนเงินให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป แต่หากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวสามารถพิสูจน์ได้ว่า ที่ตนเองได้โฆษณาไปนั้น ตรงกับความเป็นจริงทุกประการกรณีเช่นนี้ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวย่อมไม่ต้องคืนเงินให้กับนักท่องเที่ยวแต่อย่างใด

นอกจากนี้ หากพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เกี่ยวกับการแสดงเจตนาโดยสำคัญผิดในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ สัญญานั้นย่อมเป็นโมฆะ กล่าวคือกรณีการโฆษณาเกี่ยวกับสวนเกษตร รวมถึงสถานที่พัก โดยการโฆษณานั้นเป็นมูลเหตุให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยว ซึ่งนักท่องเที่ยวอาจกล่าวอ้างได้ว่าตนเองสำคัญผิด โดยพิจารณาจากภาพประกอบในโฆษณา จึงตัดสินใจซื้อ แต่ในความเป็นจริงไม่ตรงกับภาพที่ได้โฆษณาไว้ จึงเป็นกรณีที่นักท่องเที่ยวสำคัญผิดในสิ่งที่เป็นสาระสำคัญ ย่อมทำให้สัญญาที่ตกลงกันนั้นเป็นโมฆะ ขอให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวคืนเงิน แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาแล้ว ผู้ประกอบการท่องเที่ยวอาจจะกล่าวอ้างว่าตามภาพที่ได้โฆษณาไปนั้นตรงกับความเป็นจริง อีกทั้งตนเองได้กระทำไปโดยสุจริต จึงไม่ต้องคืนเงินให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 156 ย่อมไม่สามารถให้นักท่องเที่ยวมากล่าวอ้างได้

จากที่ได้พิจารณาแล้ว จะเห็นได้ว่า ประเด็นปัญหาเกี่ยวกับการโฆษณาและสัญญาที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น อาจเป็นกรณีที่ข้อเท็จจริงในขณะมาท่องเที่ยวไม่ตรงกับที่ได้โฆษณาไว้ อันนำไปสู่การฟ้องร้อง อีกทั้งการกล่าวอ้างของแต่ละฝ่าย ย่อมเป็นการกล่าวอ้างที่เข้าข้างตัวเอง ดังนั้น ประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้ จึงเป็นประเด็นปัญหาในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก อีกทั้งเป็นประเด็นปัญหาอันเป็นปัจเจกบุคคล ซึ่งคงต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป รวมทั้งผู้ประกอบการท่องเที่ยวควรดำเนินการด้วยความสุจริต เพื่อเป็นการป้องกันประเด็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นตามมา

2. ปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านที่พัก

ในการประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะเห็นได้ว่า ที่พักส่วนมากจะอยู่ในพื้นที่ที่เป็นสวน หรือฟาร์มต่าง ๆ ไม่ใช่เป็นโรงแรมแต่อย่างใด หรืออาจกล่าวได้ว่า ที่พักในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะเป็น “โฮมสเตย์” หรือ “ฟาร์มสเตย์” เป็นหลัก ดังนั้น ในการโฆษณาตามแผ่นพับต่าง ๆ จะต้องโฆษณาให้ตรงกับความเป็นจริง อันจะนำไปสู่การพิจารณาเพื่อตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวด้วย

อีกทั้งการประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ส่วนมากยังไม่เข้าใจในกระบวนการในการจัดที่พัก อันได้แก่ การให้บริการที่พักประเภท (ก) การบริการที่พักสัมผัสวัฒนธรรมชนบท หรือโฮม สเตย์ (Home Stay) และ (ข) การบริหารที่พักแรมในฟาร์ม หรือฟาร์ม สเตย์ (Farm Stay) อันทำให้เกิดปัญหาในการให้บริการนักท่องเที่ยว

ปัจจุบันสำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ออกประกาศสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว เรื่อง กำหนดมาตรฐานบริการท่องเที่ยวมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย พ.ศ. 2554 ซึ่งเป็นการประกาศกำหนดคุณลักษณะของโฮมสเตย์ไทยที่อยู่ในระดับมาตรฐาน รวมถึงมีการประเมินคุณภาพมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ซึ่งจะมีการประเมินในด้านต่าง ๆ 10 ด้าน กล่าวคือ ที่พัก อาหาร ความปลอดภัย อัยยาศย์ไมตรีของเจ้าบ้านและสมาชิก รายการนำเที่ยว ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การสร้างคุณค่าและมูลค่าของผลิตภัณฑ์ชุมชน การบริหารของกลุ่มโฮมสเตย์ และการประชาสัมพันธ์ เป็นต้น

ตามประกาศดังกล่าว ได้ให้ความหมายของ “โฮมสเตย์ไทย” หมายถึง การท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่ง ที่นักท่องเที่ยวจะต้องพักรวมกับเจ้าของบ้านชายคาเดียวกัน โดยมีห้องพักหรือพื้นที่ใช้สอยภายในบ้านเหลือ สามารถนำมาดัดแปลงให้นักท่องเที่ยวพักได้ชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนไม่เกิน 4 ห้อง มีผู้พักรวมกันไม่เกิน 20 คน โดยมีค่าตอบแทนและจัดบริการสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควร อันมีลักษณะเป็นการประกอบกิจการเพื่อหารายได้เสริม ซึ่งเป็นไปตามบทนิยามคำว่า “โรงแรม” แห่งพระราชบัญญัติโรงแรม พ.ศ. 2547 และได้ขึ้นทะเบียนกับกรมการท่องเที่ยว ตามหลักเกณฑ์ที่กรมการท่องเที่ยวกำหนด

จะเห็นได้ว่า มาตรการในการจัดการท่องเที่ยวด้านที่พัก ทั้งในด้านผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว หรือตัวนักท่องเที่ยวเอง ผู้วิจัยขอแยกพิจารณา ดังนี้

ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (รวมถึงเจ้าของสวน) รวมถึงมัคคุเทศก์ ส่วนมากจะมีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น แผ่นพับ รวมถึงช่องทางออนไลน์ ซึ่งเป็นที่นิยมมากในปัจจุบัน เนื่องจากประหยัดค่าใช้จ่ายในการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ และในการโฆษณา หรือประชาสัมพันธ์นั้น จะมีการโฆษณาเกี่ยวกับที่พักที่จัดให้กับนักท่องเที่ยว ที่ตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ซึ่งจะเห็นได้ว่า ส่วนมากจะเป็นที่พักที่เป็นสัดส่วนอยู่ในสวน ที่จัดให้มีการท่องเที่ยวเชิงเกษตร หรืออาจกล่าวได้ว่า มีลักษณะเป็นโฮมสเตย์ แต่อย่างไรก็ตาม กรณีที่เป็นปัญหา จะเกิดจากที่พักไม่ตรงกับที่โฆษณาไว้ ทำให้นักท่องเที่ยวไม่มีความสุขจากการบริการด้านที่พักนั้น หากพิจารณาต่อไปจะเห็นได้ว่า มาตรการในการบริการด้านที่พัก อาจเป็นกรณีการสื่อสารที่ผิดพลาดในระหว่างกาโฆษณา ซึ่งอาจมีการกล่าวอ้างว่า ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว รวมถึงมัคคุเทศก์ได้แจ้งให้นักท่องเที่ยวทราบแต่แรกแล้ว ว่าสถานที่พักที่พินาพานั้น เป็นที่พักตามที่ได้โฆษณาไว้จริง ซึ่งคงต้องมีการพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป ซึ่งควรมีมาตรการในการควบคุม โดยควรให้หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วย

นักท่องเที่ยว การที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ส่วนมากจะเกิดจากการที่นักท่องเที่ยวเห็นการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ จึงนำไปสู่การตัดสินใจในการซื้อบริการนั้น และสิ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น อาจมีการพิจารณาจากกิจกรรม อาหาร และที่สำคัญคือ ที่พัก เนื่องจากนักท่องเที่ยวบางคนยึดติดการสถานที่พักเป็นสำคัญ ดังนั้น อาจมีการพิจารณาในประเด็นเรื่องที่พักเป็นลำดับต้น ๆ ดังนั้น เมื่อถึงวันมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว หากมาเจอที่พักที่ไม่ตรงกับการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ไว้แล้ว อาจทำให้เสียความรู้สึก และอาจอยากให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวคืนเงิน เนื่องจากที่พักไม่ตรงกับที่ได้โฆษณาไว้ ซึ่งเมื่อพิจารณาต่อไปจะเห็นได้ว่า กรณีที่ที่พักไม่ตรงกับที่ได้โฆษณาไว้ หากพิจารณาตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภคแล้ว นักท่องเที่ยวย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายฉบับดังกล่าว ดังนั้น จะต้องมีการพิจารณาความเป็นจริงประกอบกับหลักกฎหมายด้วย

จะเห็นได้ว่า มาตรการในการจัดการท่องเที่ยวด้านที่พักนั้น ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการท่องเที่ยว (รวมถึงเจ้าของสวน) มัคคุเทศก์ และนักท่องเที่ยวนั้น อาจเกิดกรณีพิพาทเกี่ยวกับที่พัก เนื่องจากมีการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ไว้ แล้วนักท่องเที่ยวมาถึง ที่พักไม่ตรงกับที่ได้โฆษณา หรือประชาสัมพันธ์ไว้ ซึ่งอาจจะเกิดจากที่พักในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ส่วนมากจะเป็นที่พักประเภทโฮมสเตย์ ซึ่งอาจจะต้องมีมาตรการในการควบคุมเรื่องความสะดวก รวมทั้ง ควบคุมในเรื่องที่พักต้องตรงกับที่ได้โฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ไว้

3. ปัญหาการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้านการคุ้มครองนักท่องเที่ยวในระหว่างทำกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ในการโฆษณาหรือประชาสัมพันธ์ของผู้ประกอบการท่องเที่ยว จะมีการนำเสนอกิจกรรมระหว่างการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น เข้าชม และชิมสวนผลไม้ เข้าชมฟาร์มเลี้ยงสัตว์ เป็นต้น ซึ่งในกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น นักท่องเที่ยวอาจรวมกิจกรรมท่องเที่ยว และอาจเกิดกรณีมีความเสียหายได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้

ปัญหานักท่องเที่ยวได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บในระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งนี้ กฎหมายไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะในการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้น หากเกิดความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บในระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงต้องนำบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ในเรื่องกฎหมายลักษณะละเมิด มาปรับใช้แก่กรณี

เมื่อพิจารณาประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิด จำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น” จะเห็นได้ว่า หากนักท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บในระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร อันอาจเป็นเหตุให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวต้องรับผิดชอบ ทั้งนี้ ผู้ประกอบการท่องเที่ยว มีหน้าที่ต้องรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวของ

ผู้ประกอบการท่องเที่ยว ตลอดระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพำนักรอยู่ในอาณาเขตบริเวณของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ไม่ว่าจะเป็น หน้าที่ในการแจ้งให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงบริเวณสถานที่ที่เป็นอันตราย เพื่อไม่ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปในบริเวณดังกล่าว แต่หากผู้ประกอบการท่องเที่ยวจงใจหรือประมาทเลินเล่อไม่แจ้งนักท่องเที่ยวได้ทราบถึงเรื่องดังกล่าว แล้วปรากฏว่านักท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บในระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเข้าไปในบริเวณดังกล่าวที่เป็นอันตราย ซึ่งอาจได้รับอันตรายต่อร่างกายหรือชีวิต กรณีดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบการท่องเที่ยวจะต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่นักท่องเที่ยวดังกล่าว

กรณีที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้มอบหมายให้ตัวแทนมาดูแลนักท่องเที่ยวแทน ในลักษณะของสัญญาจ้างแรงงาน เช่น การจัดหาผู้ดูแลนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรในการทำสวนต่าง ๆ เช่น ชิม้า ขับรถ เป็นต้น หากปรากฏว่านักท่องเที่ยวเกิดความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บในระหว่างกิจกรรมดังกล่าวที่ลูกจ้างได้ก่อให้เกิดขึ้น กรณีดังกล่าวนี้ นายจ้าง (ผู้ประกอบการท่องเที่ยว) ยังคงต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับนักท่องเที่ยวเช่นเดิม ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 425 ซึ่งนายจ้างต้องร่วมรับผิดชอบกับลูกจ้าง ในกรณีที่ลูกจ้างได้กระทำไปในทางการที่จ้าง และเมื่อนายจ้างได้ชดเชยค่าสินไหมทดแทนแล้ว ย่อมสามารถไปไล่เบี้ยเอาจากลูกจ้างคืนได้

นอกจากนี้ กรณีที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบการท่องเที่ยว กรณีดังกล่าวนี้ หากพิจารณาบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 433 แล้ว ผู้ประกอบการธุรกิจยังคงต้องรับผิดชอบค่าสินไหมทดแทนให้กับนักท่องเที่ยวเช่นเดียวกัน เนื่องจากการที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บนั้นเกิดจากสัตว์เลี้ยงของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว เว้นแต่ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะพิสูจน์ได้ว่าตนได้ใช้ความระมัดระวังเพียงพอแล้ว ซึ่งกรณีพิสูจน์ดังกล่าวนี้ คงต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

กรณีที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งตามหลักเจ้าของกรรมสิทธิ์แล้ว เจ้าของโรงเรือนมีหน้าที่ต้องบำรุงรักษาโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างให้อยู่

ในสภาพที่ได้อยู่เสมอ ทั้งนี้ เพื่อความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว หากนักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บ จากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้าง กรณีดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว (รวมทั้งเจ้าของสวน) ในฐานะผู้ครอบครองโรงเรือน หรือสิ่งปลูกสร้างนั้น จะต้องรับผิดชอบในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับนักท่องเที่ยว ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 434 กรณีดังกล่าวนี้ คงต้องพิจารณาว่า การที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากโรงเรือนหรือสิ่งปลูกสร้างนั้น เป็นไปด้วยความประมาทเลินเล่อของนักท่องเที่ยวเองหรือไม่ ซึ่งจะต้องพิจารณาประกอบกันด้วย หากเกิดขึ้นเพราะความประมาทเลินเล่อของนักท่องเที่ยว กรณีดังกล่าวนี้ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ในฐานะผู้ครอบครองหรือเจ้าของโรงเรือน ย่อมไม่ต้องรับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนแต่อย่างใด

นอกจากนี้ ยังมีกรณีที่นักท่องเที่ยวอาจได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บ จากกรณีอื่น ๆ ได้ เช่น กรณีได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากยานพาหนะอันเดินด้วยเครื่องจักรกลของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ อาจมีกรณีที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวในสวน ซึ่งอาจมีความจำเป็นต้องใช้รถเป็นยานพาหนะในการเดินทางเที่ยวชมสวน และกรณีดังกล่าวนี้ อาจทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บ จากการใช้ยานพาหนะในการเที่ยวชมสวน ซึ่งคงต้องพิจารณากรณียกเว้นนี้ กล่าวคือ การที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บ เกิดจากความจงใจหรือประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบการธุรกิจ หรือเกิดจากความประมาทเลินเล่อของนักท่องเที่ยวเอง ซึ่งคงต้องพิจารณาต่อไป

แต่อย่างไรก็ตาม อาจมีกรณีที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวได้ติดตั้งป้ายเตือนภัยแก่นักท่องเที่ยว ย่อมต้องให้นักท่องเที่ยวใช้ความระมัดระวังมากขึ้นในระหว่างทำกิจกรรมในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพราะบางกิจกรรมอาจทำให้นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บได้ และแม้ว่านักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงและคาดหมายได้ว่า หากตนเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าวแล้วอาจเป็นอันตรายได้ แต่ยังคงเข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวเพื่อความบันเทิง หรือต้องการแสดงความสามารถ หรือโอ้อวดด้วยประการใด ๆ กรณีดังกล่าวเช่นนี้ ถือว่านักท่องเที่ยวยอมสละประโยชน์ที่กฎหมายให้

ความคุ้มครอง ส่งผลให้นักท่องเที่ยวไม่อาจอ้าง หรือเรียกร้องความรับผิดชอบในการที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บ ซึ่งถือเป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบในการชดเชยค่าสินไหมทดแทนประการหนึ่ง

จากการที่ผู้วิจัยวิเคราะห์แล้ว จะเห็นได้ว่า กรณีที่นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บในระหว่างกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเขตรนั้น คงต้องพิจารณาว่า ฝ่ายใดเป็นฝ่ายประมาทเลินเล่อ หรือกระทำไปโดยปราศจากความระมัดระวัง อันเป็นผู้ให้นักท่องเที่ยวได้รับความเสียหาย ได้รับอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บดังกล่าว เนื่องจากมีผลต่อการชดเชยค่าสินไหมทดแทน อีกทั้งกรณีที่ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวได้มีปายเตือนถึงความอันตรายในระหว่างกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเขตร และนักท่องเที่ยวยังคงสมัครใจเข้าร่วมกิจกรรมนั้น อันมีผลเป็นยินยอมเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เป็นข้อยกเว้นความรับผิดชอบของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ซึ่งหากเกิดกรณีดังกล่าว นักท่องเที่ยวต้องไปฟ้องร้อง เพื่อเรียกค่าสินไหมทดแทน และอาจใช้เวลาานาน แต่อย่างไรก็ตาม ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอาจอ้างข้อยกเว้นความรับผิดชอบดังกล่าวได้ด้วย ดังนั้น จึงควรมีมาตรการในการจัดการท่องเที่ยว เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเขตรได้รับความนิยม และเพื่อรับรองความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวด้วย ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ ประเทศไทยไม่มีกฎหมายเฉพาะในการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยว คงให้นักท่องเที่ยวฟ้องร้องเอง โดยอาศัยบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด และในการฟ้องร้องต้องนำพยานหลักฐานเข้าสืบ และใช้เวลาานาน อันอาจส่งผลให้มีการกล่าวถึงการท่องเที่ยว ในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนั้น อันนำไปสู่ไม่มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวต่อไป

4. ปัญหาการคุ้มครองนักท่องเที่ยวด้านมัคคุเทศก์

ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเขตร ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอาจมีการจ้างมัคคุเทศก์มาระหว่างการท่องเที่ยวเชิงเขตรนั้น ซึ่งผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวอาจจ้างมัคคุเทศก์ โดยไม่คำนึงถึงความรู้ความสามารถ แต่จ้างจากการมุ่งเพื่อให้ตัวเองได้รับกำไรจากการประกอบธุรกิจมากไวก่อน ซึ่งอาจส่งผลเสียต่อระบบหรือธุรกิจการท่องเที่ยวในระยะยาว อันอาจทำให้ไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาอีก

แต่อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยมีกฎหมายที่ควบคุมเกี่ยวกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ไว้โดยเฉพาะ กล่าวคือ พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งหากพิจารณาแล้ว ตามมาตรา 59 บัญญัติว่า “มัคคุเทศก์ต้องปฏิบัติหน้าที่ตามรายการนำเที่ยวที่ได้ตกลงไว้กับผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว และจะดำเนินการใดให้เกิดความเสียหายแก่นักท่องเที่ยว มิได้” นอกจากนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิและประโยชน์ของนักท่องเที่ยว และเพื่อเป็นการประกันการให้บริการการท่องเที่ยวอย่างมีคุณภาพ ได้มีการแบ่งประเภทของมัคคุเทศก์ไว้ และสีของบัตรประจำตัวมัคคุเทศก์ไว้ แต่อย่างไรก็ตาม ในการแบ่งประเภทของมัคคุเทศก์นั้น ไม่มีการกำหนดประเภทมัคคุเทศก์เฉพาะด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรไว้ ซึ่งอาจทำให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในการกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรอย่างถูกต้องครบถ้วน ซึ่งผู้วิจัยเห็นว่า ควรมีการมีการกำหนดมัคคุเทศก์เฉพาะด้าน เพื่อให้การจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. ปัญหาการคุ้มครองนักท่องเที่ยวด้านราคาสินค้าและบริการ

ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร จะมีการนำสินค้าทางการเกษตร และผลผลิตทางการเกษตรมาจำหน่ายให้นักท่องเที่ยว แต่อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า ในการจำหน่ายสินค้าทางการเกษตร และผลผลิตทางการเกษตรนั้น ผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว มักจะไม่ติดป้ายราคาไว้ที่สินค้านั้น ๆ อีกทั้ง ในการนับ ชั่ง ตวง วัด ยังมีการโกง และมีการคิดราคาที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง อันทำให้นักท่องเที่ยวเอือมระอา ทำให้ไม่ยอมมาท่องเที่ยวอีก

ซึ่งหากพิจารณาแล้ว กฎหมายที่ใช้บังคับและให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวกรณีนี้ ได้แก่ พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 ซึ่งจะต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป อีกทั้งในความเป็นจริง นักท่องเที่ยวส่วนมากไม่ยอมมีเรื่อง จึงยอมจ่ายไปทั้งที่ในใจเห็นว่าเป็นการถูกเอารัดเอาเปรียบ

เมื่อพิจารณาข้อเท็จจริงประกอบกับข้อกฎหมายแล้วจะเห็นได้ว่า นักท่องเที่ยวเชิงเกษตรย่อมไม่ได้รับความเป็นธรรมในการที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวไม่ได้แสดงราคาสินค้าหรือบริการไว้ หรือไม่เปิดเผยราคาที่แท้จริง แต่อย่างไรก็ตาม

หากพิจารณาต่อไป กรณีดังกล่าวนี้ นักท่องเที่ยวจะเรียกให้ผู้ประกอบการท่องเที่ยวخذใช้ค่าสินไหมทดแทนจากการที่ไม่แสดง หรือไม่เปิดเผยราคาสินค้าหรือบริการนั้น นักท่องเที่ยวย่อมฟ้องร้องเรียกค่าสินไหมทดแทนได้ แต่คงใช้เวลานาน ดังนั้น เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และเพื่อคุ้มครองนักท่องเที่ยวได้ทันทั่วถึง จึงควรมีการกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวต้องมีการแสดง หรือเปิดเผยราคาสินค้า หรือบริการให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ และตัดสินใจซื้อสินค้าและบริการต่อไป

6. ปัญหาการคุ้มครองนักท่องเที่ยวในด้านหน่วยงานที่บังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

หน่วยงานที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยว ในการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เช่น กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ซึ่งรับโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวทุกประเภทมาจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และยังมีกรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ยังเหลือภารกิจด้านให้ความรู้แก่เกษตรกร ในแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ที่กรมส่งเสริมการเกษตรได้เข้าไปส่งเสริมก่อนหน้านี้ โดยยังคงมีหน่วยงานระดับกลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน สำนักพัฒนาการเกษตร ซึ่งรับผิดชอบงานดังกล่าว ทั้งนี้ กรมส่งเสริมการเกษตรมีเจ้าหน้าที่ประจำพื้นที่ระดับตำบล คือ เกษตรตำบล ระดับอำเภอ คือ เกษตรอำเภอ และระดับจังหวัด คือ เกษตรจังหวัด รับผิดชอบงานด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วย นอกจากนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และโดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญ ซึ่งเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับผู้ประกอบการท่องเที่ยวเชิงเกษตรและผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์มากที่สุด อีกทั้ง ยังเป็นหน่วยงานในระดับพื้นที่ ที่สามารถออกกฎหมายเพื่อใช้บังคับในท้องที่ของตัวเองในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น

แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงสถานที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้ว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งคือ เทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบลมีความเหมาะสมที่จะเป็น

หน่วยงานหลักที่จะเข้ามาบังคับใช้กฎหมาย เพื่อให้ความคุ้มครองให้นักท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งอาจพิจารณาจากเหตุผล ดังนี้

1. บุคลากรของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ส่วนมากเป็นประชาชนในท้องถิ่นที่ได้รับเลือกตั้งให้เข้าไปบริหารจัดการภายในเขตเทศบาล หรือ องค์การบริหารส่วนตำบล แม้จะมีข้าราชการส่วนท้องถิ่นโยกย้ายมาจากพื้นที่อื่น แต่ก็มีจำนวนไม่มากนัก ดังนั้น บุคลากรของเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีความคุ้นเคยกับเกษตรกรที่ประสงค์จะประกอบธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร และหากนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่ได้รับความเสียหายใด ๆ จากธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตร ก็สามารถเดินทางไปร้องเรียน ณ สำนักงานเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล ในพื้นที่นั้นได้ทันที ในขณะที่สำนักงานของกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยว และกีฬา จะตั้งอยู่ในอำเภอเมืองเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งไม่อยู่ในพื้นที่ที่ใกล้กับการประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และให้ความช่วยเหลือกรณีเกิดปัญหาข้อพิพาทได้ทันที

2. งบประมาณด้านการบำรุงท้องที่ และการบริการด้านสาธารณสุขต่าง ๆ ปัจจุบันมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงคมนาคม กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น ได้ถ่ายโอนงบประมาณด้านดังกล่าวมาให้เป็นเทศบาลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล จึงสามารถบริหารจัดการงบประมาณในเรื่องดังกล่าวให้เป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรได้โดยง่าย ประกอบกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ทยอยถ่ายโอนภารกิจด้านการท่องเที่ยวให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากขึ้น โดยประเมินจากความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละพื้นที่ ภารกิจด้านการท่องเที่ยว จึงถือเป็นภารกิจหลักและขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ขณะที่กรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งก่อนหน้านี้แม้จะมีภารกิจด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร และในชุมชนที่ได้เข้าไปสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยการจัดแบ่งกลุ่มเกษตรกรออกเป็นกลุ่ม แต่อย่างไรก็ตาม ด้วยระบบราชการจึงมีการโยกย้ายสับเปลี่ยนตำแหน่งและหน้าที่อยู่เสมอ ทำให้การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งต้องอาศัยระยะเวลาในการปฏิบัติงานเพื่อให้ผลสัมฤทธิ์ยาวนานกว่าด้านอื่นสะดุดลง ดังนั้น เมื่อถูกจำกัดด้วยงบประมาณและต้องส่งมอบภารกิจด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกือบทั้งหมดมาให้กับกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยยังเหลือภารกิจ

ด้านการพัฒนาการเกษตรให้ตระหนักรู้ และเล็งเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ดังนั้น กรมส่งเสริมการเกษตร ย่อมไม่ใช่หน่วยงานหลักในการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรโดยตรงอีกต่อไป

3. การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แม้จะเป็นหน่วยงานหลักในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวเชิงเกษตร ถือเป็นมาตรการหนึ่งที่จะทำให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรเกิดการขยายตัวเติบโตไปในทางที่ดี เนื่องจากมีมาตรการทางกฎหมายในการให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่เหมาะสมแล้ว แต่อย่างไรก็ตาม มีการกำหนดให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถ่ายโอนภารกิจด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเมื่อมีการถ่ายโอนภารกิจให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้ว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรเป็นหน่วยงานที่กำกับดูแลในภาพรวมต่อไป

4. แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรกว่าร้อยละ 90 ตั้งอยู่ในพื้นที่ต่างจังหวัด และห่างจากตัวเมือง อยู่ในเขตของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ดังนั้น ในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร จึงควรอยู่ในความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งใกล้ชิดกับแหล่งท่องเที่ยว และนักท่องเที่ยว

ด้วยการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่แล้ว ทั้งมีอำนาจในการออกเทศบัญญัติ หรือข้อบังคับตำบล และอำนาจที่ได้รับการถ่ายโอนจากหน่วยงานของรัฐ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บังคับใช้กฎหมายให้ความคุ้มครองนักท่องเที่ยวในธุรกิจท่องเที่ยวเชิงเกษตรต่อไป

บทสรุป

มาตรการทางกฎหมายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งในด้านการโฆษณาและสัญญา ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ด้านมัคคุเทศก์ ด้านสินค้าและบริการ รวมถึงหน่วยงานที่จะมาบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะเห็นได้ว่า มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรหลายฉบับ ซึ่ง

เป็นกฎหมายในระดับนโยบาย และกฎหมายในการควบคุมธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยว รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน

กรณีในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทยนั้น มีพระราชบัญญัตินโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายหลักในการบริหารจัดการ โดยให้อำนาจกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา โดยคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (ท.ท.ช.) ซึ่งมีหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวของประเทศไทย โดยการทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ รวมทั้งมีอำนาจในการออกกฎกระทรวงเพื่อกำหนดพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งเป็นเขตพัฒนาการท่องเที่ยว โดยอาจกำหนดเป็นกลุ่มจังหวัด จังหวัด หรือพื้นที่เฉพาะก็ได้

ในการควบคุมธุรกิจท่องเที่ยว มัคคุเทศก์ ผู้นำเที่ยว มีพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 เป็นกฎหมายหลักในการควบคุม โดยใช้ระบบอนุญาตตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 77 มาใช้บังคับ ทั้งนี้ จะมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้ต้องการประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ผู้ต้องการเป็นมัคคุเทศก์ โดยใช้ระบบการขออนุญาต และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องจะต้องพิจารณาจากเอกสารหลักฐาน เพื่อทำการอนุญาต โดยออกใบอนุญาตให้ ทั้งนี้ มีอายุของใบอนุญาตตามที่กฎหมายกำหนด และก่อนที่ใบอนุญาตจะหมดอายุ ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยว หรือมัคคุเทศก์ สามารถขอต่ออายุใบอนุญาตได้ ส่วนกรณีผู้นำเที่ยว กฎหมายเพียงแค่ให้ผู้ต้องการเป็นผู้นำเที่ยวต้องแจ้งเท่านั้น

นอกจากนี้ มาตรการในการควบคุมการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ทั้งในด้านโฆษณาและสัญญา ด้านที่พัก ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว หากพิจารณามาตรการในการคุ้มครองนักท่องเที่ยวแล้ว กรณีที่นักท่องเที่ยวได้รับการจัดกิจกรรมที่ไม่ตรงกับที่ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวได้โฆษณาไว้ และกรณีที่นักท่องเที่ยวได้โฆษณาไว้ ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวได้โฆษณาไว้ รวมถึงกรณีที่นักท่องเที่ยวได้รับอันตรายหรือได้รับบาดเจ็บจากกิจกรรมท่องเที่ยว ผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยว ย่อมต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ใช้ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ลักษณะละเมิด ในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน เนื่องจากไม่มีกฎหมายเฉพาะในการเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน กรณีความเสียหายที่เกิดจากการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และยังมีพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายในการควบคุมอีกด้วย

มาตรการในการควบคุมการแสดงราคาสินค้าและบริการนั้น กรณีผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวไม่แสดงราคาสินค้าหรือบริการ ไม่มีมาตรการในการบังคับ รวมทั้งบทลงโทษที่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

หากพิจารณาแล้วในด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร และควรให้อำนาจในการบังคับใช้กฎหมายภายในเขตพื้นที่ของตนได้

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่องมาตรการทางกฎหมายในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีศึกษา ตำบลภูเงิน อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านโฆษณาและสัญญา

จุดเริ่มต้นของการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เริ่มต้นจากการโฆษณาของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว หรือเจ้าของสวนได้ทำการโฆษณาผ่านช่องทางต่าง ๆ อันนำไปสู่การตัดสินใจซื้อบริการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ดังนั้น บางกรณีการโฆษณาแล้วพอถึงวันที่เดินทางมาท่องเที่ยวเชิงเกษตรจริง ๆ อาจไม่ตรงกับที่ได้โฆษณาไว้ ซึ่งกรณีดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดความเสียหายต่อนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดให้มีมาตรการในการเฝ้าระวังนักท่องเที่ยว กรณีที่แผนการท่องเที่ยว หรือการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ไม่ตรงกับที่ได้โฆษณาไว้ โดยจะต้องมีหน่วยงานในระดับท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อให้การดำเนินการเป็นไปด้วยความโปร่งใส ตรวจสอบได้ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะด้านที่พัก

ที่พักในการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ส่วนมากจะพักกับเจ้าของสวน หรืออาจกล่าวได้ว่า เป็นที่พักประเภทโฮมสเตย์ ซึ่งที่พักประเภทนี้จะมีมาตรฐานตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีมาตรการในการควบคุมมาตรฐานในด้านต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อมาตรวจสอบที่พักประเภทโฮมสเตย์ให้ได้มาตรฐานต่อไป

3. ข้อเสนอแนะด้านกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร

ในระหว่างดำเนินกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตร อาจเกิดกรณีในระหว่างที่นักท่องเที่ยวเข้าร่วมในกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงเกษตรแล้วได้รับความเสียหาย ได้รับความอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีดังกล่าวนี้ หากความเสียหาย ได้รับความอันตราย หรือได้รับบาดเจ็บของนักท่องเที่ยวนั้น เกิดจากความประมาทเลินเล่อของผู้ประกอบธุรกิจท่องเที่ยวแล้ว จะต้องมีการในการเยียวยาความเสียหายให้กับนักท่องเที่ยวอย่างทันท่วงที โดยผู้วิจัยเห็นควรให้มีหน่วยงานส่วนท้องถิ่นเข้ามามีบทบาทในการเจรจาเพื่อเยียวยา หรือเพื่อให้มีการชดเชยค่าสินไหมทดแทนให้กับนักท่องเที่ยวอย่างทันท่วงที

4. ข้อเสนอแนะด้านมัคคุเทศก์

ในการจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น ส่วนมากผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวจะจัดให้มีมัคคุเทศก์ เพื่อให้บริการนักท่องเที่ยวที่สนใจการท่องเที่ยวเชิงเกษตร แต่อย่างไรก็ตาม ในการแบ่งประเภทของมัคคุเทศก์นั้น ไม่มีการแบ่งมัคคุเทศก์เฉพาะด้าน กล่าวคือ ไม่มีการแบ่งมัคคุเทศก์ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร คงมีการแบ่งประเภทมัคคุเทศก์ในด้านอื่น ๆ เท่านั้น ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรให้มีการกำหนดการแบ่งประเภทมัคคุเทศก์เฉพาะด้านการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เพื่อให้การจัดการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

5. ข้อเสนอแนะด้านราคาสินค้าและบริการ

ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้น จะมีการนำผลผลิตทางการเกษตร หรือสินค้าอื่น ๆ มาแสดงเพื่อจำหน่ายให้กับนักท่องเที่ยว แต่ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว ส่วนมากจะไม่แสดงราคาสินค้าหรือบริการ อันทำให้นักท่องเที่ยวเสียเปรียบในการเลือกซื้อสินค้าและบริการ ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นควรกำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวต้องแสดงราคาสินค้าหรือบริการให้ชัดเจน เพื่อให้การท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้นักท่องเที่ยวไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากราคาสินค้าและบริการ

6. ข้อเสนอแนะด้านหน่วยงานที่มาบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตร

หน่วยงานของรัฐที่มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร กรณีที่เป็นหน่วยงานในส่วนกลาง จะเป็นกรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และมีสำนักงานในทุกจังหวัด โดยอยู่ที่ตัวจังหวัด นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ที่ทำหน้าที่ในการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วย แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาเชิงพื้นที่แล้ว ผู้วิจัยเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรอยู่ในพื้นที่ รวมทั้ง เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ยังมีอำนาจในการออกกฎหมายท้องถิ่นของตนเองในการบังคับใช้ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นตนเองได้ จึงควรมีหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงเกษตรในพื้นที่ของตนได้

นอกจากนี้ ผู้วิจัยเห็นควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะเทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในกรณีที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรนั้นอยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของเทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบลใด นายกเทศมนตรีหรือนายกองค์การบริหารส่วนตำบลสามารถจัดตั้ง “คณะกรรมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร” ขึ้นมาเพื่อบริหารจัดการ รวมทั้งบังคับใช้กฎหมายที่ได้ออกด้วยตนเองภายในเขตพื้นที่ของตน

ได้ ทั้งนี้ ในคณะกรรมการนั้นอาจมีเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรรมการได้ เช่น เกษตร
ตำบล เจ้าหน้าที่กรมการท่องเที่ยว ตำรวจในพื้นที่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพย์สินทางปัญญา. (2564). *ประกาศกรมทรัพย์สินทางปัญญา เรื่อง การขึ้นทะเบียนสิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ ที่เรียนภูเขไฟครีสะเกษ ทะเบียนเลขที่ สช 61100112*. <http://www.ipthailand.go.th/th/gi-011/item/gi61100112.html>
- กรมส่งเสริมการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2548). *คู่มือการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวเกษตร*. ม.ป.ท.
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2564). *ข่าวการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย*. <https://www.tat.or.th/th/news>
- ฉันทซ์ วรรณถนอม. (2552). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. สามลดา.
- นิคม จารมณี. (2544). *การท่องเที่ยวและการจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว* (พิมพ์ครั้งที่ 2). โอเดียนสโตร์.
- นิตา ชัชกุล. (2555). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว*. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. เทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2552). *คู่มือการประเมินมาตรฐานและคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย.
- สำนักพัฒนาบริการท่องเที่ยว กรมการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2557). *คู่มือการตรวจประเมินมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร*. สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึกในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อรรถพล ศิริเวชพันธ์. (2563). *ประวัติศาสตร์ไทยและการท่องเที่ยว*. ศรีสะเกษ.